

Kommunledningsförvaltningen
Handläggare: Johan Rönnborg
Telefon: 040-625 64 44
E-post: johan.ronnborg@burlov.se

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över "Översyn av åtgärdsprogram för luftkvaliteten"

Beslutskod: A.3.13
Ert dnr: M2020/00267/KI

Sammanfattning av rapporterna

Statskontoret och Naturvårdsverket har haft i uppdrag att genomföra en översyn av systemen för åtgärdsprogram för luftkvalitet vid överskridande av miljökvalitetsnormer (MKN).

Statskontorets översyn innefattar analys av åtgärdsprogrammen för luftkvalitet, med fokus på systemets utformning. I uppdraget har ingått att föreslå möjliga lösningar för att förbättra systemet som medför att åtgärdsprogrammen blir mer effektiva verktyg för att EU:s gränsvärden och de svenska miljökvalitetsnormerna för utomhusluft inte överskrids.

Naturvårdsverket har haft i uppdrag utifrån de brister som identifierats föreslå hur åtgärdsprogrammen kan förändras för att säkerställa att luftkvaliteten inte överskrider miljökvalitetsnormerna och EU:s gränsvärden för utomhusluft.

Uppdraget innehåller 4 olika delar som i varierande grad hänger ihop och är beroende av varandra:

1. Föreslå hur regelverket kan förändras vad gäller kontrollen av luftkvalitet (mätning, beräkning och objektiv skattning) så att de brister som uppmärksammats åtgärdas.
2. Föreslå hur val av lämpliga, effektiva åtgärder kan göras så att en period av överskridande av MKN och EU:s gränsvärden hålls så kort som möjligt.
3. Undersöka behovet av och möjligheten att ta fram, tillgängliggöra och rapportera nationella åtgärdsplaner i syfte att visa på det samlade åtgärdsarbetet för att EU:s gränsvärden och MKN inte överskrids.
4. Redovisa vilka verktyg och mandat som kommunerna har för att bidra till miljökvalitetsnormerna och EU:s gränsvärden följs, samt eventuella brister som identifierats i dem.

Myndigheternas respektive rapporter har remitterats gemensamt till kommuner och andra remissinstanser för synpunkter senast den 30:e juni.

Yttrande

Burlövs kommun berörs relativt lite i sak av de föreslagna förändringarna så länge inga förändringar av miljökvalitetsnormer eller tröskelvärden sker. Vissa förändringar/utgångspunkter bör dock belysas.

Statskontorets rapport

Burlövs kommun är positiva till förslaget om förbättrad vägledning (4.3) från naturvårdsverket i form av att erbjuda mer aktiv och verksamhetsanpassad vägledning till berörda kommuner och länsstyrelser. Eftersom det är såpass få kommuner som berörs av överskridande anses åtgärden som en effektiv förbättring. Kopplingen till Naturvårdsverkets förslag om FLIS bör dock ses över.

Burlövs kommun anser att kapitel 6.2 bör förtydligas vad gäller vilken tillsyn som avses - tillsyn av verksamheter eller tillsyn av om kommuner arbetar med åtgärdsprogram. Det bör också tydliggöras att miljökvalitetsnormerna inte kontrolleras genom genomförandet av åtgärder utan är ett måtvärde av luftföroreningar.

I texten under 6.2 tolkar läsaren det som att det är tillsynsmyndigheten som ska kontrollera om en miljökvalitetsnorm följs. I de flesta fall hänvisas det till att det är kommunerna som ska kontrollera luftkvaliteten. Om statskontoret avser att ge lokala tillsynsmyndigheten över miljöbalansen uppdraget att genomföra kontrollen har Burlövs kommun inget att erinra mot detta men det bör tydliggöras på vem ansvaret ligger att genomföra mätningar – dvs om kommunen själv får bestämma eller är om det alltid är den lokala tillsynsmyndigheten som har kontrollansvaret.

Burlövs kommun anser att finansieringsprincipen ska gälla och att kopplingen till Naturvårdsverkets förslag om FLIS bör ses över.

Naturvårdsverkets rapport

Burlövs kommun ställer sig positiva till förslaget om att ge SMHI i uppdrag att ta fram modelleringar av luftkvaliteten för kommunerna (2.2). Åtgärden bedöms vara till stor nytta för många kommuner. Underlaget och modelleringarna behöver hålla hög kvalitet för att maximal nytta ska kunna nås. Resultaten behöver dock användas med försiktighet när bedömningar görs av om det sker överskridande av MKN/trösklar och förhållandet till där människor vistas mer än tillfälligt etc. Burlövs kommun vill flagga för att trafikräkningar är något som normalt inte görs på alla vägar alla år och att det kommer kräva resurser alternativt nya system för att ta fram trafikberäkningar på samtliga vägar. Vägledning för hur kommunerna ska bistå med underlagsdata är mycket viktigt för den slutliga kvaliteten på modelleringarna. Sammantaget underskattas sannolikt konsekvenserna för kommunen men förslaget som helhet är ändå bra.

Inom åtgärden 2.4 noteras att ramavtal för kvalitetssäkrad luftövervakning kan tas fram tillsammans med SKR. Detta ses som positivt. Det är viktigt att mätningar med olika kvalitetsnivå inkluderas då även till exempel passivprovtagare (övriga mätningar) ger goda indikationer på luftkvalitetsproblem inom kommunerna. Dessa mätningar kan också komplettera mätningar inom eventuella samverkansområden.

Angående tydligare och mer rationella krav på kring objektiv skattning (2.5) anser Burlövs kommun att man bör fundera på att slopa kravet eller formulera/definiera om det om man genomför förslaget om modelleringar enligt 2.2. Det kan vara mer effektivt att lägga tid och resurser på att validera och utvärdera resultaten från modellberäkningarna enligt 2.2 alternativt genomföra indikativa mätningar istället för att genomföra objektiva skattningar enligt förslaget. Ska objektiva skattningarna ändå finnas kvar tillstyrker Burlövs kommun förenklingarna enligt Naturvårdsverkets förslag.

Burlövs kommun avstår att lämna synpunkter på kapitel 3 då kommunen inte omfattats eller bedöms komma omfattas av krav på åtgärdsprogram. Kommunen saknar därmed nödvändig erfarenhet för att lämna relevanta synpunkter.

Angående det proaktiva arbetet (4.1.) vill Burlövs kommun poängtera det inom kommunerna och samhället faktiskt redan pågår ett arbete för att minska utsläppen av luftföroreningar. Detta arbete har fått en för liten plats i rapporten. Exempelvis kommer det kontinuerligt nya vägledning om bästa möjliga teknik för miljöfarliga verksamheter, arbete med att utveckla gång och

cykeltrafik, förbättring av kollektivtrafik, anläggande av infrastruktur för kollektivtrafik, minskade mängder trafik i centralorter, utbyggnad av fjärrvärme, förbättringar av fordonsflottan etc. Resultatet av detta är minskade utsläpp sedan 1990 (avseende partiklar och NOX enligt RUS-data). Detta även om kommunerna inte har ett lagstadgat åtgärdsprogram. Arbete är långsiktigt.

Burlövs kommun anser att förslaget om en nationell åtgärdsplan är bra (4.2) och att det är viktigt att förankringsarbetet hos de statliga myndigheterna som trafikverket prioriteras.

Burlövs kommun anser att förslaget om FLIS (4.3) bör utredas ytterligare då det finns både för- och nackdelar. Burlövs kommun är inte helt negativ men har en del farhågor och synpunkter som redovisas nedan.

FLIS har potentialen att lyfta luftkvalitetsfrågorna så att de får större utrymme i de olika kommunala processerna innan MKN överskrids. Detta kan leda till bättre luftkvalitet även i miljöer som inte är så hårt belastade att MKN överskrids och i förlängningen bättre folkhälsa, vilket är positivt.

I Statskontorets motsvarande översyn konstateras att det inte finns stöd för att göra åtgärdsprogrammen bindande. Burlövs kommun anser därmed att förslaget till ny paragraf i miljöbalken "5 kap. 6 b § Regeringen får meddela föreskrifter som behövs för att hålla föroreningar under de nivåer som gäller för en miljökvalitetsnorm för utomhusluft enligt 5 kap. 2 § första stycket 1." riskerar att göra åtgärdsprogrammen bindande. Naturvårdsverket bör utveckla paragrafen om vad som faktiskt avses med "får meddela föreskrifter som behövs".

Vidare behöver förslaget förtydligas avseende hur det är tänkt att hantera samverkansområdena och de kommuner som då inte har fasta mätpunkter etc. Kan det finnas anledning att ta fram gemensamma FLIS eller delvis gemensamma i samverkansområden?

En av anledningarna till att införa FLIS anses vara att antalet överskridande av MKN skulle kunna undvikas. Burlövs kommun anser att det behöver utredas vidare, exempelvis hur många av de senaste årens nya överskridande av MKN som skett på grund av att åtgärder inte blivit genomförda och inte har andra anledningar, som provtagningsplats m.m. Att kostnaderna för kommunerna för framtagandet av åtgärdsprogram enligt MKN på sikt skulle sjunka anses därmed tveksamt.

Risken finns att kommunerna, i och med FLIS, ges ett rapporterings-/strategiuppdrag där nyttan är begränsad då luftfrågan kommer vägas mot andra intressen likt den redan görs idag.

FLIS kommer innebära en större belastning för kommunerna och behöver därmed finansiering. För den enskilda kommunen är inte FLIS kostnadsneutral. Burlövs kommun anser att finansieringsprincipen ska gälla då det är ett nytt krav som ställs av staten på kommunerna.

Angående åtgärdsförslagen i kapitel 5 anser Burlövs kommun att friheten att göra insatser som exempelvis reglering av parkering och bilpoolsparkering på allmänplatsmark bara är av godo.

Sammantaget anser Burlövs kommun att Naturvårdsverket kommer med en hel del goda förslag där det nationella ansvaret för modelleringar och förenklingar av regelverk bör ligga till grund för det kommande arbetet. Vidare underskattas sannolikt konsekvenserna för små kommuner generellt och kommunen anser att finansieringsprincipen ska gälla.

På uppdrag av kommunstyrelsen

Johan Rönnborg
Miljöstrateg